

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ

Сверканье молнии, весенние разливы,
И сполохи людских безудержных страстей,
И воздух над волнами спелой нивы,
И песню, что поёт нам соловей,
И все живое, что растёт и зреет
В любом земном заброшенном краю,
И всех, кто хочет жить, но даже не умеет,
Как жизнь свою, я тоже всех люблю.

Да, жизнь люблю, как я любил невесту,
Минуты страстно я, униженно молю:
«Скользите медленней, ведь жить так интересно.
Я жизнь люблю,
люблю...
Люблю! «

Кузьменко В.В., Слюсаренко Н.В.*

**ПРОФЕСОР В.К.СИДОРЕНКО
ТА ЙОГО НАУКОВА ШКОЛА**

Доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України Віктор Костянтинович Сидоренко – знана, вельмишановна особистість, видатний учений. Це висококваліфікований і високорезультативний фахівець, спроможний глибоко проаналізувати, осмислити та розв’язати будь-яку педагогічну проблему, критично поставитись до невірної сформульованої думки, невдало висловленої тези, нечіткої відповіді на поставлене запитання, недоречного прикладу тощо.

Становлення вченого відбувалося протягом багатьох років, коли він навчався в Київському технікумі радіоелектроніки, на механіко-машинобудівному факультеті Київського ордена Леніна політехнічного інституту, працював інженером кафедри інструментального виробництва того ж інституту. Але талант науковця набув свого розвитку в Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова, де він пройшов шлях від асистента (1977 р.) до професора (1996 р.), завідувача кафедри трудового навчання і креслення (2000 р.). У 1987 році він став кандидатом педагогічних наук, у 1995 – доктором педагогічних наук. З 1988 року має вчене звання доцента, з 1997 – професора. У 2003 році В.К.Сидоренка обрано членом-кореспондентом АПН України. З 2009 року Віктор Костянтинович працює завідувачем кафедри методики навчання в Національ-

* © Кузьменко В.В., Слюсаренко Н.В.

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ

ному університеті біоресурсів і природокористування України.

З 2004 року вчений співпрацює з Південноукраїнським регіональним інститутом післядипломної освіти педагогічних кадрів, де спочатку обіймав посаду професора кафедри менеджменту освіти, а нині – професора кафедри педагогіки і психології.

Викладацька робота В.К.Сидоренка тісно пов'язана з творчим пошуком шляхів розв'язання та науковими дослідженнями багатьох актуальних педагогічних проблем. Його наукові праці, навчальні та методичні посібники присвячені сучасним проблемам трудового навчання школярів, їх професійного самовизначення та розумового розвитку. Він є ініціатором проведення в Україні комплексних досліджень в галузі розвитку науково-технічної творчості студентської молоді та методології науково-педагогічних досліджень. Широкого визнання набула його концепція залучення студентської молоді до науково-дослідницької діяльності, втіленням якої стали принципово нові навчальні дисципліни та навчальні посібники з основ наукових досліджень для вищих педагогічних навчальних закладів.

Професор В.К.Сидоренко має понад 300 наукових та навчально-методичних праць, серед яких чимало монографій, навчальних та методичних посібників для загальноосвітніх шкіл, профтехучилищ і вищих педагогічних закладів освіти, навчальних програм, схвалених МОН України. Його наукові статті відомі читачам багатьох фахових періодичних видань.

Віктор Костянтинівич є головним редактором науково-методичного журналу «Трудова підготовка в закладах освіти», членом редакційних колегій цілого ряду центральних та регіональних науково-методичних видань, зокрема членом редколегій науково-методичного журналу «Таврійський вісник освіти» та збірника наукових праць «Педагогічний альманах», що видаються в Південноукраїнському регіональному інституті післядипломної освіти педагогічних кадрів.

Він – член спеціалізованих вчених рад по захисту кандидатських і докторських дисертацій в Національній академії педагогічних наук України, Національному університеті біоресурсів і природокористування України, Чернігівському державному педагогічному інституті імені Т.Г.Шевченка.

Значну увагу приділяє підготовці науково-педагогічних кадрів – здійснює керівництво здобувачами наукового ступеня кандидата та доктора педагогічних наук, які успішно захищають дисертації з актуальних проблем теорії та методики трудової і графічної підготовки. Всього він підготував близько 100 науковців – кандидатів і докторів наук. Серед них:

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ

Павх Степанія Петрівна (перша аспірантка В.К. Сидоренка) – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри трудового навчання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. У 1999 році в НПУ імені М.П. Драгоманова захистила дисертацію «Національне виховання учнів гімназії в процесі трудового навчання» та здобула науковий ступінь кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика трудового навчання. У 2003 році отримала вчене звання доцента.

Кузьменко Василь Васильович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і психології Південноукраїнського регіонального інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів. Докторську дисертацію на тему «Теоретичні і методичні засади формування в учнів наукової картини світу в історії розвитку шкільної освіти (XX століття)» зі спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки захистив у 2009 році в спеціалізованій вченій раді в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка. Підготував 6 кандидатів педагогічних наук; керує підготовкою аспірантів та докторантів. Має близько 250 публікацій, у т. ч. 6 монографій, 9 навчальних посібників з грифами МОН України, 3 навчальні програми для вузів тощо. Активно займається видавничою діяльністю. В.В.Кузьменко є головним редактором збірника наукових праць «Педагогічний альманах», відповідальним секретарем науково-методичного журналу «Таврійський вісник освіти», членом редакційної колегії збірника наукових праць «Педагогічні науки» та ін.

Кулик Євген Володимирович – доктор педагогічних наук, професор університету «Львівська політехніка». Докторську дисертацію зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти захистив у 2006 році в спеціалізованій вченій раді у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка. Державна служба: начальник управління з питань внутрішньої політики Львівської обласної державної адміністрації (2004-2005); головний консультант Інституту законодавства Верховної Ради України (2007-2008). Має понад 115 публікацій, 4 винаходи, 3 – монографії.

Стешенко Володимир Васильович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і методики технологічної підготовки Слов'янського державного педагогічного університету. У 1996 році розпочав роботу над докторською дисертацією на тему: «Теоретико-методологічні

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ

засади професійної підготовки майбутнього вчителя трудового навчання в умовах ступеневої освіти» зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти, яку захистив у 2010 році. Автор 134 науково-методичних робіт. Разом із колегами розробив науково-методичний комплекс професійної підготовки вчителя за спеціальністю 8.010103 – Педагогіка і методика середньої освіти. Трудове навчання (Технологічна освіта). У 1997 році організував видання фахового наукового збірника «Проблеми трудової і професійної підготовки».

Оршанський Леонід Володимирович – доктор педагогічних наук. Дисертацію захистив у спеціалізованій вченій раді у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова зі спеціальності 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти у 2009 році. Має 92 публікації. Розробив 18 навчально-методичних посібників, з них 3 із грифом МОН України для студентів педагогічних вищих навчальних закладів. Під його керівництвом і редакцією створені навчально-методичні комплекси дисциплін професійно-практичної підготовки за напрямом «Технологічна освіта» (обслуговуючі та технічні види праці), які містять 52 навчальні програми та методичні рекомендації щодо їх впровадження у навчальний процес на ОКР «Бакалавр», «Спеціаліст» і «Магістр». Підготував 1 кандидата педагогічних наук. Керує підготовкою 3 здобувачів наукових ступенів.

Торубара Олексій Миколайович – доктор педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти з 2010 року; завідувач кафедри професійної освіти та безпеки життєдіяльності; голова спеціалізованої Вченої ради по захисту кандидатських дисертацій К 79.053.02 у Чернігівському національному педагогічному університеті імені Т.Г. Шевченка. Керує підготовкою 8 аспірантів. Має понад 90 публікацій, 4 винаходи, 2 – монографії.

Тархан Ленуза Запаївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри технології і конструювання швейних виробів Кримського інженерно-педагогічного університету. У 2002 році в Інституті педагогіки і психології професійної освіти АПН України під керівництвом В.К.Сидоренка захистила кандидатську дисертацію на тему «Макетно-графічне моделювання як засіб вивчення технології швейних виробів майбутніми інженерами-педагогами». У 2008 році в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих АПН України захищена дисертація «Теоретичні і методичні основи формування дидактичної компетентності майбутніх інженерів-педагогів» на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук.

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ

Є автором більше 100 наукових робіт, які вийшли друком в Україні і за кордоном. Під керівництвом Л.З. Тархан захищені дві кандидатські дисертації на здобуття вченого ступеня кандидата педагогічних наук. Керує ще п'ятьма аспірантами і здобувачами.

Титаренко Валентина Петрівна – доктор педагогічних наук, завідувач кафедри теорії та методики технологічної освіти, декан Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. У 2010 захистила докторську дисертацію на тему: «Теорія і практика формування естетичної культури майбутніх учителів трудового навчання засобами українських народних промислів» зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика трудового навчання. Є членом редакційної колегії науково-методичного журналу «Трудова підготовка в закладах освіти» та членом редакційної колегії серії «Бібліотека дизайнера». Автор понад 300 наукових праць. Титаренко В.П. – член науково-методичної комісії трудового навчання Міністерства освіти і науки України.

Юсупова Маргарита Федорівна – доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри «Інженерна і комп'ютерна графіка» Одеського національного морського університету. Докторська дисертація «Методика інтерактивного навчання графічних дисциплін у вищих технічних навчальних закладах» захищена в Інституті педагогіки АПН України в 2010 році. Є одним із засновників наукового напрямку – комп'ютерна технологія навчання графічним дисциплінам. Автор 80 опублікованих робіт, зокрема 3 навчальних посібників з грифом МОН України: Черчение в системе AutoCAD 2000; Сборник задач по начертательной геометрии в системе AutoCAD; Начертательная геометрия и AutoCAD, які за задумом автора поповнюватимуться електронними підручниками з використанням мультимедіа програм.

Адабашев Бекір Велішаевич – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри «Професійна педагогіка і інженерна графіка» Кримського інженерно-педагогічного університету. У 2007 році захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук на тему «Модернізація змісту підготовки робітників будівельного напрямку в професійно-технічних закладах освіти». Опублікував більше 40 наукових праць, зокрема 2 навчальних посібника із грифом МОН України.

Агалець Інна Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри трудового навчання і креслення Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ

Захистила кандидатську дисертацію у 2010 році. Тема дисертації «Формування системи знань і умінь з основ етикету в процесі професійної підготовки майбутніх учителів трудового навчання» зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Білевич Світлана Вікторівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і методики технологічної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Дисертація «Інтеграція нарисної геометрії та креслення в процесі графічної підготовки майбутніх учителів трудового навчання» (спеціальність 13.00.02 – теорія та методика навчання креслення) захищена у травні 2008 року.

Бондаренко Микола Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Захистив кандидатську дисертацію в 2004 році в Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова на тему «Розвиток самоосвітньої діяльності майбутніх вчителів трудового навчання засобами навчально-технічної літератури».

Борисова Тетяна Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри професійної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. У 2009 році захистила кандидатську дисертацію на тему «Ергономічна підготовка майбутніх учителів трудового навчання у процесі навчально-трудової діяльності» у спеціалізованій вченій раді при Чернігівському державному педагогічному університеті імені Т.Г. Шевченка. Нею підготовлено та опубліковано 42 наукові праці.

Гевко Ігор Васильович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри трудового навчання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Дисертація «Конструктивно-технологічні задачі як засіб інтелектуального розвитку учнів 5-7 класів на уроках трудового навчання» зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика трудового навчання захищена у спеціалізованій вченій раді при Чернігівському державному педагогічному університеті імені Т. Г. Шевченка у 2009 році. Має більше 20 наукових праць.

Гриценко Лариса Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. Захистила дисертацію на тему «Формування графічних понять в учнів 8-9-х класів на

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ

уроках креслення» зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання креслення у 2004 році в спеціалізованій вченій раді в Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова. У 2006 році отримала звання доцента кафедри теорії та методики трудового та професійного навчання. Є автором більше 100 наукових праць.

Голяд Ірина Семенівна – кандидат педагогічних наук, доцент, вчений секретар, старший науковий співробітник лабораторії методик професійної освіти і навчання Інституту професійно-технічної освіти НАПН України.

Калігаєва Ольга Олександрівна – кандидат педагогічних наук. Захистила кандидатську дисертацію в 2007 році у спеціалізованій вченій раді Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова на тему «Зміст і методика вивчення курсу «Основи виробництва. Інформаційні технології виробництва» в загальноосвітній школі».

Коломієць Микола Борисович – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри загальної і соціальної педагогіки Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Захистив кандидатську дисертацію в 2009 році в Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля на тему «Підготовка старшокласників до вибору педагогічної професії в спільній діяльності школи і вищого педагогічного навчального закладу».

Лазаренко Дмитро Олександрович – кандидат педагогічних наук, доцент, член-кореспондент МАНПО, завідувач кафедри обліку та аудиту Слов'янського державного педагогічного університету. У 2000 році захистив кандидатську дисертацію у спеціалізованій вченій раді Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова на тему «Економічна освіта майбутніх вчителів трудового навчання» за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика трудового навчання. Має 75 наукових публікацій.

Мачача Тетяна Святославівна у 2011 році захистила дисертацію на тему «Формування проектно-технологічної культури учнів основної школи у процесі трудового навчання» зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика трудового навчання. Має 15 публікацій. Співавтор підручників «Трудове навчання. Обслуговуючі види праці» для 7-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів, рекомендованих МОН України.

Нітченко Галина Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри технологічної освіти та інформатики Чернігівського національного педагогічного університету імені

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ

Т.Г. Шевченка. У 2009 році захистила кандидатську дисертацію на тему «Зміст і методика підготовки майбутніх учителів трудового навчання з інформатики» за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика трудового навчання.

Нищак Іван Дмитрович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри методики трудового і професійного навчання та декоративно-ужиткового мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. У 2009 році в Національному університеті біоресурсів і природокористування України захистив дисертацію «Розвиток технічного мислення майбутніх учителів трудового навчання у процесі графічної підготовки засобами інформаційних технологій» на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (креслення). Автор понад 50 наукових та навчально-методичних праць.

Пагута Мирослав Вікторович – старший викладач кафедри методики трудового та професійного навчання та декоративно-ужиткового мистецтва. У 2009 році захистив дисертацію «Розвиток творчих здібностей учнів 5-9 класів засобами ергодизайну у процесі трудового навчання» за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика трудового навчання.

Прокопович Богдан Антонович – у 2000 році захистив дисертацію «Зміст і методика навчання народним художнім ремеслом майбутніх учителів трудового навчання» зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика трудового навчання та отримав науковий ступінь – кандидат педагогічних наук.

Чепок Роман Володимирович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної інженерної підготовки Херсонського державного університету. У 2009 році захистив кандидатську дисертацію «Реалізація конструкторсько-технологічного підходу у процесі навчання креслення майбутніх вчителів трудового навчання» зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (креслення).

Харламенко Валентина Борисівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної і соціальної педагогіки Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Захистила кандидатську дисертацію в 2002 році в Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова на тему «Дидактичні основи курсу профорієнтації в підготовці вчителя трудового навчання».

Храпко (Андронюк) Тетяна Анатоліївна – кандидат

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ

педагогічних наук, доцент кафедри трудового навчання Херсонського державного університету, академік Академії безпеки та основ здоров'я. У 2002 році захистила дисертацію з теми «Пропедевтична робота з підлітками, схильними до девіантної поведінки на уроках з трудового навчання в загальноосвітній школі». Автор 25 наукових публікацій.

Шабага Степан Богданович – старший викладач кафедри методики трудового навчання та технічних дисциплін Кременецького обласного гуманітарно-педагогічного інституту імені Тараса Шевченка. У 2010 році у спеціалізованій вченій раді в Чернігівському національному педагогічному університеті імені Т.Г. Шевченка захистив дисертацію «Інтеграція змісту сільськогосподарської праці і природничих дисциплін як засіб формування загальнотрудокових умінь в учнів основної школи».

Шарапова Юлія Володимирівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри технологічної освіти та інформатики Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. У 2010 році захистила кандидатську дисертацію «Методика формування композиційної діяльності у професійній підготовці майбутніх учителів технології» за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика трудового навчання.

Щетина Надія Петрівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і методики технологічної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Захистила кандидатську дисертацію у 2002 році в Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова на тему «Графічна діяльність як засіб розумового розвитку учнів 8 – 9 класів на уроках креслення». Широко використовується учителями загальноосвітніх шкіл України робочий зошит з креслення для учнів 8 – 9 класів розроблений у співавторстві з В.К. Сидоренком і виданий під грифом МОН.